

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра соціальної роботи та педагогіки вищої школи

СИЛАБУС
нормативного освітнього компонента

СОЦІАЛЬНА ФІЛОСОФІЯ ТА СОЦІОЛОГІЯ

підготовки бакалавра

спеціальність 232 Соціальне забезпечення

освітньо-професійна програма Соціальне забезпечення

Луцьк – 2022

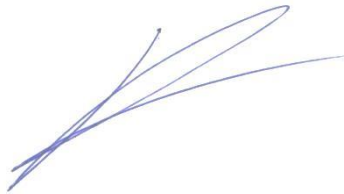
Силабус освітнього компонента «Соціальна філософія та соціологія» підготовки бакалавра, галузі знань 23 Соціальна робота, спеціальності 232 Соціальне забезпечення, за освітньо-професійною програмою Соціальне забезпечення

Розробник: Бичук І.О., кандидат філософських наук, доцент

Погоджено

Гарант

освітньо-професійної програми:

(доц. Колосок А.М.)

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи

протокол № 1 від 26 серпня 2022 р.

Силабус освітнього компонента перезатверджено на засіданні кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи

протокол № 1 від 28 серпня 2023 р.

Завідувач кафедри:

Чернета С.Ю.

I. Опис освітнього компонента

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній ступінь	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	23 Соціальна робота, 232 Соціальне забезпечення, ОПП Соціальне забезпечення, ОС бакалавр	Нормативна
Кількість годин/кредитів 120 / 4		Рік навчання 2
		Семестр 3-ий
ІНДЗ: €		Лекції 30 год.
		Практичні (семінарські) 30 год.
		Самостійна робота 52 год.
Мова навчання	Консультації 8 год.	
	Форма контролю: екзамен	
	Українська	

II. Інформація про викладача

ППП Бичук Ірина Олександрівна

Науковий ступінь кандидат філософських наук

Вчене звання доцент

Посада доцент кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи

Контактна інформація

Роб. тел. (0332) 24-12-01

Електронна пошта Bychuk.Irina@vnu.edu.ua

Дні занять <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi>

III. Опис освітнього компонента

1. Соціальна філософія як одна з провідних галузей філософського знання покликана розкрити ціннісні орієнтації суспільства та людини, визначити сутність і тенденції розвитку суспільства як складної системи, що саморозвивається, встановити статус людської особистості у складній структурі соціальних відносин, дослідити сенс і призначення історії, сутність прогресу та його критеріїв, а також сприяти розв'язанню інших актуальних світоглядних питань, пов'язаних із глобальними суспільними проблемами сучасності.

Проблематика соціальної філософії виявляється тісно спорідненою з іншими філософськими дисциплінами, близькими до неї як за предметом, так і у методологічному відношенні.

Соціологія як наука про суспільство, його соціальні групи, поведінка людей є однією з складових частин гуманітарної освіти. Як наука про соціальні спільноти, соціологія досліджує масові соціальні процеси і поведінку, етапи і форми соціальної взаємодії соціальних взаємозв'язків людей, що утворюють соціальні спільноти. Вона вивчає як індивідуально неповторні особистості, так і соціальні типи. Соціологія розглядає особистість не крізь призму індивідуально неповторних властивостей та людей (це предмет психології), а з позиції соціально-типових рис як суб'єкта розвитку суспільства.

2. Пререквізити :

Для освоєння освітнього компонента використовують знання, вміння і навички сформовані у ході вивчення ОК «Історія соціальної роботи», «Україна в європейському та культурному контекстах».

Постреквізити :

Освоєння даного освітнього компонента є необхідним для подальшого вивчення ОК «Основи наукових досліджень в соціальній сфері».

3. Мета і завдання освітнього компонента. Метою вивчення освітнього компонента є формування у здобувачів освіти теоретичного образу світу на основі сучасних вітчизняних та зарубіжних соціально-філософських підходів, концепцій, ідей; формування та вдосконалення в здобувачів освіти навичок використання законів і категорій соціальної філософії для фундаменталізації професійних знань і для подальшого розвитку творчого мислення; формування знань про соціальну систему суспільства, розуміння сутності соціального життя та соціальної структури суспільства.

Завданням вивчення освітнього компонента є вивчення сутності, історії, теорії методології, організації соціологічних досліджень, набуття навичок соціальної діяльності та поведінки. Предметом вивчення є відтворення емпіричної реальності, загальні і специфічні закони та закономірності розвитку і функціонування історично визначених соціальних систем, механізми та форми прояв цих законів і закономірностей.

4. Освітній компонент спрямований на формування *інтегральної компетентності* (здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов); *на загальні компетентності*:

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК10. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК14. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

фахові компетентності:

ФК13. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів у професійній діяльності.

програмні результати навчання:

ПРН1. Використовувати усну та письмову комунікацію українською мовою для здійснення професійної діяльності.

ПРН2. Ідентифікувати причинно-наслідкові зв'язки розвитку суспільства та прояви соціально-економічних проблем у різних категорій населення.

ПРН3. Застосовувати методи збору інформації: аналіз документів, опитування та спостереження.

ПРН11. Визначати соціальні проблеми та потреби і причини їх виникнення, тенденції розвитку, наслідки, соціальний стан певних категорій населення.

ПРН17. Пояснювати актуальні процеси у соціальній сфері та соціальному забезпеченні.

Soft skills: вміння налагоджувати міжособистісні контакти; вміння працювати в команді; креативність; вміння прогнозувати, гнучкість, швидка адаптація до змін та ін.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ:

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації: *словесні*: лекція із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація, платформа Meet, MOODLE, Office 365, вебсервіс Google Classroom), пояснення, розповідь, бесіда; *наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація; *практичні*: *вправи*.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота здобувачів освіти: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо), ретроспективний метод.

5. Структура освітнього компонента

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Методи та технології викладання ¹	Форма Контролю ² / Бали
Змістовий модуль I. Загальна соціологія							
Тема 1. Соціологія як наукове знання про суспільство	8	2	2	3	1	лекція-диспут / Moodle, Meet	ДС, ПР, ДБ/2,5
Тема 2. Становлення і розвиток соціології	7	2	2	3		лекція-диспут / Moodle, Meet	ДС, ПР, ДБ/2,5
Тема 3. Соціальна структура суспільства. Теорія соціальної стратифікації	6	2		3	1	лекція-диспут / Moodle, Meet	ДС, ПР, ДБ
Тема 4. Соціальні інститути та організації. Соціальні групи та соціальні спільності.	7	2	2	3		лекція-диспут / Moodle, Meet	ДС, ПР, ДБ/2,5
Тема 5. Соціальні зв'язки, соціальна дія та взаємодія	7	2	2	3		лекція-диспут / Moodle, Meet	ДС, ПР, ДБ/2,5
Тема 6. Соціології сім'ї	7	2	2	3		лекція-диспут / Moodle, Meet	ДС, ПР, ДБ/2,5
Тема 7. Особистість в соціології. Соціалізація. Девіантна поведінка	8	2	2	3	1	лекція-диспут / Moodle, Meet	ДС, ПР, ДБ/2,5
Тема 8. Соціологічні дослідження: сутність, види, етапи	7	2	2	3		лекція-диспут / Moodle, Meet	ДС, ПР, ДБ/2,5
Тема 9. Соціальне благополуччя як об'єкт соціологічних досліджень	6		2	3	1	лекція-диспут / Moodle, Meet	ДС, ПР, ДБ/2,5
Разом за модулем 1	63	16	16	27	4		20

Змістовий модуль II. Основи соціальної філософії								
Тема 10. Соціальна філософія як онтологія суспільного буття	8	2	2	3	1	лекція-диспут / Moodle, Meet	ДС, ПР, ДБ/2,5	
Тема 11. Історія становлення та розвитку соціально-філософської думки (від античності до середини XIX ст.)	7	2	2	3		лекція-диспут / Moodle, Meet	ДС, ПР, ДБ/2,5	
Тема 12. Історія становлення та розвитку соціально-філософської думки (з др. половини XIX ст. до сучасності)	8	2	2	3	1	лекція-диспут / Moodle, Meet	ДС, ПР, ДБ/2,5	
Тема 13. Вітчизняна соціально-філософська думка	7	2	2	3		лекція-диспут / Moodle, Meet	ДС, ПР, ДБ/2,5	
Тема 14. Людина в системі суспільних відносин	7	2		4	1	лекція-диспут / Moodle, Meet	ДС, ПР, ДБ	
Тема 15. Суспільство та сфери його буття	7	2	2	3		лекція-диспут / Moodle, Meet	ДС, ПР, ДБ/2,5	
Тема 16. Культура як предмет філософського аналізу	7	2	2	3		лекція-диспут / Moodle, Meet	ДС, ПР, ДБ/2,5	
Тема 17. Глобалізація як тенденція сучасних суспільних перетворень	6		2	3	1	лекція-диспут / Moodle, Meet	ДС, ПР, ДБ/2,5	
Разом за модулем 2	57	14	14	25	4		17,5	
Види підсумкових робіт							Бал	
Модульна контрольна робота							60	
МКР 1							30	
МКР 2							30	
ІНДЗ							2,5	
Всього годин/ Балів	120	30	30	52	8		100	

Примітки: ¹ / Moodle, Zoom, Office 365 – може застосовуватися одна з платформ або їхній симбіоз для здобувачів освіти з індивідуальним планом навчання та/або під час реалізації освітнього процесу в Університеті у дистанційному режимі, відповідно до Положення про електронний курс навчальної дисципліни у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, Положення про дистанційне навчання у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, наказів ректора

² / Методи та форми контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання

№ з/п	Тема	Кількість годин
-------	------	-----------------

Змістовий модуль I. Загальна соціологія		
1.	Порівняти тлумачення поняття «соціологія» у вітчизняній та зарубіжній соціології	3
2.	Проаналізувати розвиток української соціологічної думки кін. XIX – поч. XXI ст.	3
3.	Проаналізувати соціальну структуру українського суспільства	3
4.	Складові елементи соціального інституту, їх характеристика	3
5.	Особливості соціальних дій, їх аналіз	3
6.	Проаналізувати етапи життєвого циклу сім'ї	3
7.	Подати порівняльний аналіз соціологічних теорій девіації	3
8.	Проаналізувати програму соціологічного дослідження	3
9.	Проаналізувати соціальне благополуччя як об'єкт соціологічних досліджень	3
Змістовий модуль II. Основи соціальної філософії		
10.	Порівняти тлумачення поняття «філософія» у вітчизняній та зарубіжній соціології	3
11.	Подати у вигляді таблиці класиків соціально-філософської думки та їх тлумачення про суспільство	3
12.	Своєрідність європейської думки (з др. половини XIX ст. до сучасності)	3
13.	Проаналізувати особливості української соціально-філософської думки	3
14.	Структурна ієрархія потреб та інтересів людської особистості	4
15.	Філософський зміст категорії «буття»	3
16.	Аналіз культурних норми та цінностей	3
17.	Римський клуб і проблеми глобального моделювання	3
	Всього	52

7.Індивідуально науково-дослідне завдання (ІНДЗ)

Індивідуально-дослідне завдання (ІНДЗ) видаються здобувачам освіти на першому занятті, і виконуються здобувачем самостійно у письмовій формі при консультуванні з викладачем. Вправи здобувач освіти вибирає самостійно, не більше 1. Максимальна кількість балів за **ІНДЗ 2,5 бали**.

1. Скласти хронологічну таблицю розвитку та становлення соціологічного знання.

2. Прочитайте розділ 12 «Праця та економічне життя» книги Е. Гідденса «Соціологія».

Дати розгорнуту відповідь на питання:

- Як розвивався поділ праці у промисловості?
- Які особливості економічного життя жінок порівняно із чоловіками?
- Які основні мотиви праці?

3. Прочитайте розділ 20 «Методи соціологічного дослідження» книги Е. Гідденса «Соціологія».

Дати розгорнуту відповідь на питання:

- Які переваги та недоліки головних методів соціологічного дослідження?
- Які етичні проблеми слід враховувати при дослідженні?

4. Скласти хронологічну таблицю розвитку та становлення соціальної філософії України.

Критерії оцінювання ІНДЗ

2,5 бали - здобувач освіти самостійно обґрунтовує, викладає своє бачення, логічно, цілісно, послідовно та стилістично, граматично правильно будує відповідь; аналізує різні

погляди для кожної ситуації, наводить два доречні аргументи, використовує набуту з різних джерел інформацію для розв'язання поставлених ситуацій; вкінці робить висновок, який органічно впливає зі сформульованої тези, аргументів і прикладів; робота відзначається багатством слововживання та художньою цінністю.

1 бал - здобувач освіти самостійно обґрунтовує, викладає своє бачення, логічно, цілісно, послідовно та стилістично, граматично правильно будує відповідь; аналізує різні погляди для кожної ситуації, наводить один доречний аргумент; вдало добирає лексичні засоби; висновок впливає із проблеми, яка аналізується; у роботі є недоліки: відхилення від теми, порушення послідовності її викладу; висловлювання не завжди обґрунтовані, не підкріплені фактичним матеріалом, переходи між ними не є вмотивованими.

0 балів - здобувачем освіти висловлення не відповідають або частково відповідають проблемі, яка розглядається; лексика і граматична будова мовлення на елементарному рівні; теза не відповідає запропонованій темі; наведені аргументи не є доречними; прикладу немає або він не є доречним

IV. Політика оцінювання

Оцінювання знань здобувачів освіти ОК «Соціальна філософія та соціологія» здійснюється на основі результатів поточного і підсумкового модульного контролю знань згідно «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки». Завдання поточного контролю – перевірка навчальних досягнень здобувачів освіти. Завдання підсумкового модульного контролю – перевірка розуміння і засвоєння здобувачами освіти програмового матеріалу загалом, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання засвоєних знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми ОК тощо. Оцінювання здійснюється за **100-бальною** шкалою.

Формою контролю вивчення ОК «Соціальна філософія та соціологія» є екзамен. Максимальна кількість балів за поточний контроль з освітнього компонента становить 40 балів. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має за мету перевірку рівня підготовленості здобувачів освіти до виконання конкретної роботи. Поточний контроль реалізується в різних формах, зокрема опитування, захист проєктів, індивідуальна робота здобувачів освіти, виступи на практичних заняттях, участь у дискусіях та дебатах, експрес-контроль, перевірка результатів виконання різноманітних індивідуальних науково-дослідних завдань, контроль засвоєння того навчального матеріалу, який заплановано на самостійне опрацювання здобувачем, тощо. Максимальний бал за кожну з форм роботи визначено у таблиці 2 силабуса освітнього компонента. Результат самостійної роботи здобувачів освіти оцінюється на практичних заняттях із відповідної теми. За активність на заняттях здобувач освіти може додатково отримати до 20 % максимального поточного бала, але при цьому сума поточних балів за семестр не повинна перевищувати, як правило, 40.

За рішенням кафедри здобувачам освіти, які брали участь у роботі конференцій, підготовці наукових публікацій, в олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт й досягли значних результатів, може бути присуджено додаткові (бонусні) бали, які зараховуються як результати поточного контролю. Систему бонусних балів погоджує науково-методична комісія факультету.

Підсумковий модульний контроль здійснюється після завершення вивчення тем змістового модуля у формі виконання здобувачем освіти модульної контрольної роботи у вигляді письмового або комп'ютерного тестування та проводиться або під час навчального

заняття (його частини). Максимальний бал, отриманий за модульні контрольні роботи, становить 60 балів.

Підсумкова модульна оцінка визначається в балах як сума поточної та контрольної модульних оцінок. Модуль зараховується здобувачеві, якщо він успішно виконав всі види навчальної роботи, передбачені силабусом освітнього компонента. Перескладання будь-яких видів робіт, передбачених силабусом освітнього компонента, з метою підвищення підсумкової модульної оцінки не дозволяється. Заборгованість із модуля повинна бути ліквідована здобувачем у позааудиторний час на консультаціях за графіком, затвердженим на засіданні кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи до початку підсумкового контролю з наступного модуля. Кінцевий термін ліквідації заборгованості з модульного контролю обмежується початком заліково-екзаменаційної сесії.

Якщо з дисципліни підсумкова оцінка (бали) з освітнього компонента як сума підсумкових модульних оцінок становить не менше як 75 балів, то, за згодою здобувача освіти, вона може бути зарахована як підсумкова оцінка з ОК (навчальної дисципліни). Така оцінка виставляється в день проведення екзамену в присутності здобувача освіти. Іспит складається у випадку, якщо здобувач освіти бажає підвищити рейтинг або у випадку незадовільної підсумкової семестрової оцінки. У цьому випадку бали, набрані здобувачем за результатами модульних контрольних робіт, анулюються.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття – на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати відповідну кількість балів, які були визначені на дану тему заняття. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної освітньої (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації».

Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Списування під час контрольних та самостійних робіт, іспиту заборонені (зокрема, з використанням мобільних девайсів). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, навчання за програмою подвійного диплома, з використанням елементів дуальної форми здобуття освіти, міжнародне стажування) навчання може відбуватись за індивідуальним графіком (в онлайн режимі за погодженням із деканом факультету).

Визнання результатів навчання, отриманих здобувачами вищої освіти у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється на добровільній основі та

передбачає підтвердження того, що здобувач досяг результатів навчання, передбачених ОПП, за якою він навчається. Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, курсовій роботі (проекту), контрольній роботі тощо, які передбачені програмою (силабусом) освітнього компонента (Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у ВНУ імені Лесі Українки).

V. Підсумковий контроль

Іспит проводиться у вигляді письмового або комп'ютерного тестування. Здобувачам освіти пропонуються тестові завдання у кількості 30 запитань (по 2 бали). Максимальна оцінка за іспит – **60 балів**.

Види тестових завдань:

- із вибором однієї правильної відповіді;
- із вибором декількох правильних відповідей;
- на встановлення відповідності запропонованих наборів тверджень;
- завдання на відтворення правильної відповіді (формулювань понять) по пам'яті;
- завдання відкритого типу, що передбачає розгорнуту відповідь.

Тестові завдання складаються відповідно до питань, винесених на іспит.

Програма іспиту затверджується на засіданні кафедри.

Складання та перескладання іспиту проводиться згідно розкладу. Повторне складання екзамену допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Орієнтовні питання іспиту

1. Соціальна філософія в системі наукового знання.
2. Поняття суспільного і соціального у філософії.
3. Суспільство і соціум. Суспільство як система.
4. Специфіка соціального пізнання.
5. Головні методологічні принципи соціальної філософії.
6. Основні поняття та категорії соціальної філософії.
7. Поняття суспільства в соціально-філософських поглядах мислителів Стародавнього Світу.
8. Філософсько-етична думка епохи еллінізму.
9. Вчення про державу (Платон, Аристотель).
10. Специфіка становлення соціальної філософії в епоху Середньовіччя.
11. Проблеми державності в соціальній філософії епохи Відродження та XVI-XVIII ст.
12. Особливості розвитку соціальних знань у XVII ст.
13. Філософія Просвітництва у XVIII ст.
14. Людина як суб'єкт соціального процесу.
15. Людина як основа, мета і засіб виробництва.
16. Духовне виробництво, його специфіка
17. Ідеї державності в українській соціальній філософії.
18. Лімітрофні характеристики української цивілізації.
19. Проблема історичного детермінізму в різних філософських концепціях.

20. Філософія історії як сукупність досліджень, спрямованих на виявлення специфічних особливостей соціального.

21. Сутність матеріалістичного розуміння історії.

22. Діалектика свідомого і стихійного у розвитку історії

23. Ідея суспільного прогресу і філософія історії.

24. Сучасні концепції соціального прогресу.

25. «Історична морфологія» О. Шпенглера.

26. Концепції соціальної дії і комунікативної дії в сучасній соціальній філософії (Т. Парсонс, Ю. Хабермас).

27. Соціально-філософський зміст постановки питання про причини, характер, і наслідки глобальних проблем ХХ ст.

28. Постмодерністське бачення історії.

29. Сутність сучасної цивілізації, її особливості, суперечності.

30. Проблема свободи історичного вибору та історичної відповідальності

31. Предмет соціології. Специфіка соціологічного аналізу соціальних явищ.

32. Структура і функції соціологічної системи знань.

33. Соціологія в системі суспільних і гуманітарних наук.

34. Натуралістичний напрям в соціології:

35. Психологічний напрям в соціології.

36. Розвиток української соціологічної думки кін. ХІХ – поч. ХХІ ст.

37. Суспільство як соціальний феномен. Основні теорії його походження.

38. Формаційна та цивілізаційна теорії розвитку людства.

39. Суспільний прогрес: критерії та тенденції.

40. Поняття соціальних змін.

41. Соціологічні теорії соціальних змін.

42. Соціальні процеси і їх різновиди.

43. Поняття соціальної спільності.

44. Види соціальних спільностей.

45. Соціальні спільності що ґрунтуються на схожості поведінки.

46. Поняття девіантної поведінки.

47. Теоретичні підходи до пояснення девіації.

48. Шляхи запобігання девіантній поведінці.

49. Предмет соціології політики.

50. Основні категорії соціології політики. Політичний та соціальний простір.

51. Політика як соціальний інститут.

52. Структура та функції політики.

53. Типи політичних режимів.

54. Політична культура.

55. Аналіз документів як джерело соціологічної інформації.

56. Спостереження як метод збору соціологічної інформації.

57. Опитування як метод збору соціологічної інформації.

58. Генеральна та вибіркова сукупності.

59. Репрезентативність вибірки.

60. Імовірнісна одношаблева вибірка.

VI. Шкала оцінювання

Критерії оцінювання під час аудиторних занять

2,5 балів - Оцінюється робота здобувача освіти, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом за відповідною темою, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, в т.ч. самостійної роботи, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки за умови особистого представлення завдання на практичному занятті.

2 бали - Оцінюється робота здобувача освіти, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом за відповідною темою, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, в т.ч. самостійної роботи, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.

1,5 бали - Оцінюється робота здобувача освіти, який виявляє розуміння основних положень теоретичного матеріалу, здатний/-а з помилками та неточностями відтворити приблизно половину навчального матеріалу, частково висвітлює ключові положення теми. Практичні завдання виконано, проте наявні помилки, неточності. Відповідь в цілому правильна, але недостатньо осмислена, частково аргументована теоретичними твердженнями.

1 бал - Оцінюється робота здобувача освіти, який відтворює значну частину навчального матеріалу за відповідною темою, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень та понять. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.

0 балів - Оцінюється робота здобувача освіти, який не володіє навчальним матеріалом за відповідною темою та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітніх компонентів, де формою контролю є іспит

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	необхідне перескладання

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна

1. Бичук І.О. Соціологія: методичні рекомендації з дисципліни. Луцьк : Вежа-Друк , 2018. 50 с.
2. Горлач М., Кремень В., Волович В. Соціологія: підручник. К. : Центр навчальної літератури, 2019. 808 с.
3. Кузьменко Т. М. Соціологія. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 320 с.
4. Основи філософських знань. Підручник / за ред. В.А. Буслинського. Львів: Новий Світ 2000, 2020.– 352 с.
5. Титаренко О.О. Соціологія. Навчальний посібник. Київ : Дакор, 2020. 210 с.
6. Філософія. 2-ге видання. Базовий підручник для студентів вищих навчальних закладів За ред. Губерського Л. К: Фоліо, 2020. 624 с.

Допоміжна

1. Anson Au. Sociology and Science: The Making of a Social Scientific Method. *Am Soc.* 2018. № 49. P. 98–115
2. Bernard Barber. Sociology of Science: A Trend Report and Bibliography. URL: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/001139215600500201>
3. Hauke Riesch. Philosophy, history and sociology of science: Interdisciplinary relations and complex social identities. *Studies in History and Philosophy of Science.* 2014, Part A. P. 30-37.
4. Michael Mulkey. Sociology of science in the west. URL: <file:///C:/Users/Admin/Downloads/mulkey-1980-part-one-sociology-of-science-in-the-west.pdf>
5. Pedersen Jorgen. Social philosophy: A reconstructive or deconstructive discipline? *Philosophy & Social Criticism Volume.* 2012. July, 38, Issue 6.P. 619-643.
6. Stephan Moebius. *Sociology in Germany.* 2021. 222 p.
7. Tulenkov, M., Gugin, E., Shtepa, S., Patynok, O., & Lipin, M. Mentality as Category of Social Philosophy in the Post-Pandemic Society. *Postmodern Openings.* 2021. № 12(1Sup1). P. 393-403.
8. Баумейстер А. Біля джерел мислення і буття : вибрані філософські етюди. Київ : Дух і літера, 2020. 473 с.
9. Бичук І. Сім'я – це соціальний інститут. *Сучасні тенденції розвитку науки: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Київ, 25-26 квітня 2020 р.). Київ: МЦНД, 2020. С. 11-12.
10. Бичук І.О. Класократична теорія у соціально-філософській концепції В'ячеслава Липинського. *Шістдесят сьомі економіко-правові дискусії.* Серія: Соціальні та гуманітарні науки: матеріали Міжнародної наукової інтернет-конференції, (м. Львів, Україна – м. Переворськ, Польща, 28-29 липня 2022 р.) / [редкол. : О. Патряк та ін.] ; ГО «Наукова спільнота»; WSSG w Przeworsku. Львів : ФО-П Шпак В.Б. С. 21-23.
11. Бичук І.О. Проблема соціального сирітства в сучасному українському суспільстві. *Humanitas.* Одеса : Видавничий дім «Гельветика». 2021. Вип. 1. С. 54-59.
12. Буткалюк В. Нерівність за умов економічної глобалізації: емпіричний соціологічний вимір. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг.* 2020. № 1. С. 66-85.
13. Ворона В. Соціологічні нариси політеконома. Київ: Інститут соціології НАН України, 2020. 400 с
14. Гідденс Ентоні. Соціологія: [пер. з англ.] / Ентоні Гідденс. К.: Основи, 1999. 726 с.
15. Грушевський М. Початки громадянства (Генетична соціологія). К.: Центр навчальної літератури, 2020. 330 с.
16. Ліпич І.І. Філософські ідеї в культурі Київської Русі. *Філософська думка.* 2021. №1. С.58-63.
17. Лобанова А., Петрухін С. Соціологічні ідеї Микити Шаповала: історична репрезентація. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг.* 2020. № 2. С. 90-101.
18. Підходи до класового аналізу / за ред. Е. О. Райта; переклад з англ. О. Симончук. Київ : Інститут соціології НАН України, 2019. 287 с.

19. Соціальна філософія : хрестоматія: навч. посіб. / ДВНЗ «Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника» ; за ред. Ярослав Довган. Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2019. 351 с.
20. Шевченко С. Булінг та протидія йому в освітньому просторі. соціологічний аналіз. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2021. №2. С. 116-135.
21. Штомпка Пйотр Соціологія. Аналіз суспільства: підручник: монографія. Львів : Колір ПРО, 2020. 799 с.

Електронні ресурси:

1. <http://www.nbuv.gov.ua> - Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського
2. <https://pidruchniki.com/filosofiya/> - Філософія: навчальні матеріали онлайн
3. <http://www.nbuv.gov.ua/portal/libukr.html> – бібліотеки та інформаційні центри України (наук. Бібліотека ім. Вернадського)
4. <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-10.html> – Філософія – Політологія: Онлайн
5. <https://www.filosof.com.ua/> - Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди
6. <http://stmm.in.ua/> - Соціологія: теорія, методи, маркетинг
7. <https://i-soc.com.ua/ua/edition/ukrainske-suspilstvo/> - Українське суспільство: моніторинг соціальних змін